

Kolin matkailualueen pysäköintiratkaisut - yleissuunnitelmaseloste

Natura-arvioinnin tarveharkinta

Metsähallitus Järvi-Suomen Luontopalvelut

20.11.2020

Kolin matkailualueen pysäköintisuunnitelman ja Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kommenttien pohjalta on todettu, että Natura-arvioinnin tarveharkinta on tarpeellinen Ylä-Kolintie 25:ssä (tukiparkki) tehtävien rakennustoimenpiteiden ja tukiparkista Ylä-Kolin P1-parkkipaikan kulmaan kulkevan oikopolun osalta. Lisäksi on tarve arvioida olemassa olevien P1, P2 ja P3 parkkipaikkojen pinnoituksen ja muun kunnostuksen aiheuttamat vaikutukset.

Natura-arvioinnin tarveharkinta edeltää mahdollisesti suoritettavaa Natura-arviointia. Tarveharkinnassa kuvataan hanke, sen aiheuttamat vaikutukset ja vaikutuspiirissä sijaitsevat Natura-alueet sekä arvioidaan vaikutusten merkittävyyttä. Tarveharkinnan lopputuloksena annetaan esitys siitä, vaikuttavatko suunnitellut hankkeet Natura-alueiden suojeluperusteisiin niin merkittävästi, että kohteille tulisi suorittaa varsinainen Natura-arviointi.

Suunnittelualueet sijaitsevat Kolin kansallispuiston Natura-alueen (FI0700010) läheisyydessä tai sisältyvät siihen. Hankkeessa suunnitelluilla toimenpiteillä ei ole mahdollisia vaikutuksia muihin kuin Kolin kansallispuiston Natura-alueeseen. Kullekin alueelle suunnitellut toimenpiteet selviävät yksityiskohtaisesti Infrasuunnittelun tekemästä Kolin matkailualueen pysäköintiratkaisut -yleissuunnitelmaselosteesta.

Tässä arvioinnissa ei ajankohdan ja annetun aikataulun vuoksi voida ottaa luotettavasti kantaa siihen, onko hankealueella luontoarvoja, jotka on otettava huomioon hankkeen toteutuksessa. Arvioinnin ajankohta oli sellainen, ettei esimerkiksi sammal-, putkilokasvi-, hyönteis- ja lintulajistosta voida saada kattavaa kuvaa. Tiedot ovat niiltä osin puutteelliset.

Oikopolku kansallispuistossa

Ylä-Kolintie 25:n tukiparkin ja P1-pysäköintialueen välinen oikopolku sijoittuu kokonaisuudessaan Kolin kansallispuistoon ja Natura-alueelle sekä biotooppikuviolle 313. Oikopolun maastossa määritetty reitti on esitetty liitekartassa 1. Polku sijoittuu rinteeseen, mikä tuo omat haasteensa rakentamiselle. Karttaan merkittyä reittilinjausta noudattamalla minimoidaan mahdolliset heikennykset alueen luontoarvoihin. Natura-arvioinnin tarveharkinta on tehty sillä oletuksella, että kävelypolku noudattaa karttaan merkittyä reittiä, eikä polulla sallita maastopyöräilyä.

Kuvio 313 on Natura-luontotyyppin mukaista luonnonmetsää (9010), joka on edustavuudeltaan merkittävää (32). Kasvillisuustyypiltään alue on lehtomaista kangasmetsää, jossa on lehto- ja kalliolaikkuja sekä valuvesijuotteja. Kuvion puusto on kuusivaltaista ja hyvin järeää; suurimmat kuuset ovat halkaisijaltaan lähes metrin. Sekapuuna kasvaa mm. koivuja, haapaa, pihlajaa, harmaaleppää ja tuomea. Vuonna 2015 Kolin öljykuljetuksiin liittyvässä luontoselvityksessä on kuvioista 313 todettu (Keski-Karhu/TOIMI 2015), että kuviolla ”on louhikkoista tuoretta ja kostea saniaislehtoa. Lajistoa edustaa mm. hiirenporras, isoalvejuuri, metsäalvejuuri, korpi-imarre, sudenmarja, tesma, kielo, metsäalvejuuri, nuokkuhelmikkä ja metsäorvokki”. Putkilokasveja ei pystynyt samalla tarkkuudella inventoimaan marraskuussa 2020, joten tarkastelussa

hyödynnettiin aiempaa tietoa. Tuoreet keskiravinteiset lehdot on uhanalainen luontotyyppi (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot on silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi. Kyseiset lehtolaikut kuuluvat Natura-lehtoluontotyyppiin 9050, tosin ovat pienialaisia. Kattavaa lajistoinventointia ei ajankohdan vuoksi voinut tehdä, joten ei pystytä olemaan täysin varmoja onko polkureitillä uhanalaista tai muuten merkittävää lajistoa. LajiGIS-järjestelmässä ei kuitenkaan ollut reitiltä tai sen vaikutusalueilta tallennettuja lajihavaintoja. Lisäksi reitti kiertää suuret lahoppuut ja järeät elävät puut, eikä niitä vahingoiteta reitin teon yhteydessä.

Kuva 1. Oikopolun reittilinjausta polun keskivaiheilta. Suurten elävien puiden lisäksi myös lahoppuut kierretään.

Polku vaatii kaksi metriä leveän avoimen kaistan (rakentamisvaihe) ja on kokonaisuudessaan noin 175 metriä pitkä. Polku rakennetaan pääosin murske- ja kivituhkapinnoitteiseksi. Jyrkimpiin kohtiin laitetaan metalliportaot ja/tai metallikaide. Polkureitin varrella on kaksi selkeästi vetisempää, kostean lehdon norojuottia, joissa arvion mukaan kulkee vettä lähes ympäri vuoden. Vesilain mukaan luonnontilaiset lähteet ja norot on säilytettävä. Näihin kohtiin rakennetaan maasta irti oleva siltarakenne, jolla turvataan lehtoluontotyyppiä eikä luontaista veden kulkua häiritä. Rakenteilla estetään myös polun vettyminen, ja niiden tulee ylettyä reilusti lehtujuottien yli. Tähän aikaan vuodesta lehtujuotin raja oli vaikea hahmottaa, joten siihen on palattava rakennusvaiheessa. Muihin kohtiin rakennetaan murske-kivituhkapolku, joka tarvittaessa salaojitetaan tai muuten putkitetaan. Reitin opastuksen yhteydessä on huolehdittava, että polulta ei tarpeettomasti poiketa.

Koska oikopolku tehdään kestäväimällä eikä se itsessään kuluta tai riko maanpintaa, suurimmat luontotyyppiin ja lajistoon kohdistuvat vaikutukset tulevat polun rakennusvaiheessa sekä siitä, missä määrin polkumateriaali häiritsee vesien kulkua rinnettä alaspäin. Siksi on oleellista valita vetisiin paikkoihin silta kivituhkapolun sijaan ja asentaa putket tms. ratkaisu rinteessä valuvien vesien kulkua varten niihin kohtiin, joissa polku on jyrkkä. On myös oletettavaa, että ihmiset poikkeavat toisinaan polulta ja sen ympäristö kuluu pitkällä aikavälillä tietyltä puskurivyöhykkeeltä, jonka voidaan ajatella ulottuvan noin 10 metriä polun molemmille puolille.

Polkureitiltä joudutaan kaatamaan 2-4 kpl läpimitaltaan 10-15 cm olevaa koivua ja kuusta, sekä lisäksi yksi läpimitaltaan noin 25 cm oleva kuusi aivan polun yläreunasta. Lisäksi muutamasta järeästä kuusesta

joudutaan sahaamaan alaoksia pois ja pieniläpimittaista (1-5 cm) lehtipuuta ja kuusen taimia raivataan polkureitiltä. Pieniläpimittaisen puun määrä ei ole merkittävä eikä sitä tarkemmin laskettu.

Kuva 2. Oikopolun alkupiste P1-alueen kulmasta alarinteeseen. Vasemmassa reunassa oleva kuusi joudutaan kaatamaan.

Kolin kansallispuistossa on 300 hehtaaria Natura-luontotyyppin mukaista luonnonmetsää. Toimenpiteet oikopolun vaikutusalueella ovat vähäiset ja heikentymisriskin alla on noin 0,38 ha luonnonmetsää. Tämä on vähän yli 1 % luonnonmetsän kokonaispinta-alasta Kolin kansallispuiston Natura-alueella. Natura-luontotyyppin mukaista lehtoa on Kolin kansallispuistossa 122 hehtaaria. Heikentymisriskin alla on noin 0,1 ha lehtoa, mikä on alle 1 % lehtojen kokonaispinta-alasta alueella. Oikopolun osalta voidaan täten todeta, että reitin rakentaminen tai sen käyttö eivät merkittävästi heikennä Kolin kansallispuiston Natura-alueen suojeluperusteita. Natura-arviointia ei tarvita.

Ylä-Kolintie 25

Ylä-Kolintie 25 eli tukiparkin kiinteistö ei sijaitse Kolin kansallispuistossa tai Natura-alueella, mutta kiinteistöön rajautuu 0,04 ha (biotooppikuvio 447) kansallispuistoon kuuluvaa aluetta (Liitekartta 2). Kuvio 447 ei kuitenkaan kuulu Natura-alueeseen eikä täytä minkään Natura-luontotyyppin kriteereitä. Kuvio on pääosin tienpiennarta, jossa kasvaa mm. maitohorsmaa, heiniä ja komealupiinia. On todennäköistä, että tuo kuvio jää pysäköintisuunnitelmissa joko suoraan tai epäsuorasti rakentamisen alle.

Ylä-Kolintie 25 kiinteistölle on suunniteltu asfaltoitu pysäköintialue (tukiparkki) ja sillä on varaus hotellirakentamiselle. Tämä Natura-arviointi sisältää vain kiinteistön pohjoisosaan suunnitellun tukiparkkialueen. Mahdollinen hotellirakentaminen vaatii erillisen Natura-arvion. Alue on kostea ja melko ravinteikas lehtomuuttuma, joka on kehittymässä kohti luonnontilaa. Vaikka kenttäkerroksen lajisto indikoi lehtoisuutta, puusto on voimakkaasti käsitelty. Alue on todennäköisesti entistä metsitettyä peltoa ja osittain pihapiirin reunamia. Alueelta löytyy kiviröykkiöitä ja kaivettuja oja. Kivikasat ovat Metsähallituksen kulttuuriperintöasiantuntijan mukaan viljelyröykkiöitä, joilla ei tässä tapauksessa ole merkittävää suojeluarvoa.

Kuva 3. Ylä-Kolintie 25:n kiinteistön pohjoisosaa kuvattuna länteen päin.

Kuva 4. Kansallispuistoon kuuluva biotooppikuvio 447, joka rajautuu Ylä-Kolintie 25 kiinteistöön tien eteläpuolella.

Puustoltaan alue on eri-ikäisrakenteinen, vanhimmat ylispuut ovat arviolta 50-vuotiaita koivuja ja haapoja. Haavat ovat läpimitaltaan noin 35 cm. Keskelle aluetta on istutettu koivuja riveihin. Alemmissa latvuserroksissa ja sekapuuna on runsaasti eri lehtipuulajeja mm. tuomi, harmaaleppä, pihlaja, raita ja haapa. Välikerroksessa kasvaa myös kuusta ja tontin keskivaiheilla istutettua/kylvettyä mäntyä. Kiinteistön pohjoisosaa oli kartoitushetkellä voimakkaasti pintavesivaikutteinen ja valuvesijuotteja sekä vesikuoppia oli siellä täällä. Vesi tulee Ylä-Kolintien ali Natura-alueelta. Sammal- ja putkilokasvilajiston perusteella alue on vetinen ympäri vuoden. Pohjakerroksessa havaittiin mm. kerrossammal, metsäliekosammal ja seinäsammal. Lumen ja lakastuneiden kasvien takia lajistoa ei pystynyt kunnolla inventoimaan, joten sammaltiedot ovat

puutteelliset. Kenttäkerroksessa kasvaa mm. maitohorsma, mesiangervo, hiirenporras, metsäalvejuuri, kastikat, mustikka, nuokkotalvikki, käenkaali, ojakellukka ja metsäkurjenpolvi. Myöskään putkilokasveja ei pystynyt ajankohdan takia kunnolla inventoimaan, joten tiedot ovat puutteelliset. Lahopuuta on alueella melko niukasti. Enimmäkseen pieniläpimittaista lehtilahopuuta on maassa ja järeämpiä koivuja pystypökkelöinä. Kääväästä havaittiin kuhmukääpä, arinakääpä, taulakääpä ja kantokääpä. Kuhmukääpä kasvoi suuressa ja vanhassa raidassa lähellä Ylä-Kolintietä. Lupiinia kasvaa kiinteistöllä laajalti painottuen itä- ja eteläosiin.

Ylä-Kolintie erottaa suunnitelma-alueen kansallispuistosta ja Natura-alueesta. Natura-alueella eli tien toisella puolella on heti tiealueen reunasta alkaen Natura-luontotyyppin mukaista luonnonmetsää joka on edustavuudeltaan merkittävää, sekä lehtoluontotyyppiin kuuluvia lehtolaikkuja. Suurin mahdollinen vaikutus Natura-alueen luontoarvoihin on vieraslajien leviäminen rakentamistoimenpiteiden yhteydessä. Hankkeessa on huolehdittava, että vieraslajien leviäminen esimerkiksi pintamaan mukana estetään. Vieraslajilain mukaan vastuu lajien leviämisen estämisestä on kiinteistön omistajalla tai haltijalla. Arvion mukaan Ylä-Kolintie 25:ssä tehtävät puuston poisto-, vesienohjaus- ja rakentamistoimenpiteet eivät todennäköisesti merkittävästi vaikuta Natura-alueen reunan valo- tai tuuliolosuhteisiin. On mahdollista, että massiiviset maansiirrot ja tasoittelut vaikuttavat veden virtaamiin Ylä-Kolintien yläpuolisilla lehtujuoteilla.

Ylä-Kolintie 25:lle suunniteltujen toimenpiteiden osalta voidaan todeta, että hanke ja sen aiheuttamat vaikutukset eivät merkittävästi heikennä Kolin kansallispuiston Natura-alueen suojeluperusteita. Natura-arviointia ei tarvita.

P1-P3

Suunnitelman mukaan Ylä-Kolin kabiinihissin ala-aseamalla sijaitsevat pysäköintialueet P1-3 pysyvät nykyisessä koossaan, mutta ne asfaltoidaan ja järjestellään uudelleen. Lisäksi pysäköintialueiden väliset viherkaistat siistitään. P2 ja P3 sijaitsevat kansallispuistossa, P1 on rajattu puiston ulkopuolelle. Kaikki kolme aluetta kuuluvat kuitenkin Natura-alueeseen. Ne eivät tietysti itsessään ole mitään Natura-luontotyyppiä, mutta rajautuvat heti reunoiltaan Natura-luontotyyppin mukaisiin luonnonmetsiin ja silikaattikallioihin (Liitekartta 3).

Pysäköintialueiden kunnostuksen yhteydessä on ehdottomasti huolehdittava, että välineistö ja koneet pysyvät pysäköintialueen rajojen sisäpuolella ja ettei koneiden tms. mukana kulkeudu haitallisia vieraslajeja Ylä-Kolintie 25:n työmaalta tälle alueelle. Pysäköintialueiden rajat on tarvittaessa merkittävä maastoon, jos on riski, että jossain rakennusvaiheessa alue ei hahmotu selkeästi. Luonnonmetsät pysäköintialueiden reunoilla ovat edustavuudeltaan merkittäviä. Silikaattikallio P2-alueen koillispuolella on edustavuudeltaan erinomainen, ja etenkin sen säilymistä nykytilassaan on suojeltava.

Pysäköintisuunnitelmassa kuvatut toimenpiteet eivät suoraan vaikuta viereisten Natura-luontotyyppien edustavuuteen. Edellyttäen, että toimenpiteet rajoittuvat jo nyt pysäköintikäytössä olevalle alueelle, voidaan todeta, että hanke ja sen aiheuttamat vaikutukset eivät merkittävästi heikennä Kolin kansallispuiston Natura-alueen suojeluperusteita tälläkään alueella. Natura-arviointia ei tarvita.

NATURA-ARVIOINNIN TARVEHARKINNAN ULKOPUOLISET HUOMIOT

Kolin sataman siirtopolku

Kolin satamasta kylälle päin tulee suunnitelman mukaan noin 60 metrin pituinen siirtopolku yksityisen maalta kansallispuiston puolelle (Liitekartta 4). Kaavaillun polun eteläosa on keskiravinteista kosteaa lehtoa, jossa kasvaa mm. palmusammal, lehtoruusukesammal ja sulkasammal. Keskiravinteisten kosteiden lehtojen luontotyyppi on uhanalainen (VU). Eteläosassa on runsaasti vesipainanteita ja kosteita juotteja. Tien ja yksityismaan välisellä kaistalla kasvaa harvakseltaan erittäin järeitä kuusia, ja sekapuuna mm. tuomea, harmaaleppää ja pihlajaa. Alueella on muutama järeä ja sammaloitunut maalahopuu. Polkureitin pohjoisosa on lehtomaista kangasta, jossa kenttä- ja pohjakerros tavanomaisempaa lajistoa. Puusto on samankaltainen kuin eteläosassa.

Kuva 5. Kolin sataman siirtopolun tulevaa linjausta alueen eteläosasta, jossa on kosteaa ja tuoretta lehtoa.

Polun pohjoisosa voidaan rakentaa murske- ja kivituhkapintaiseksi. Eteläosassa murskepohjainen polku uppoaisi todennäköisesti nopeasti pehmeään maahan, tuhoaisi pohjakerroksen lajistoa ja häiritsisi veden kulkua alueella. Eteläosaan tulee rakentaa kivituhkapolun sijaan tolppien päällä oleva lankkusilta. Polun reitti on kokonaisuudessaan valittava niin, ettei järeitä kuusia kaadeta ja myös niiden juuristoa pyritään varjelemaan kulumiselta. Polku on rakennettava mahdollisimman kapealla työskentelykaistalla, mutta pieniläpimittaista puuta saa kaataa, jos on pakko.

Kompensointiperiaate

Kolin matkailualueen pysäköintisuunnitelmassa kaavailtuja toimenpiteitä ei voida toteuttaa ilman, että alueiden luontoarvot kärsivät. Ylä-Kolintie 25:ssä asfaltin alle jää kokonainen metsäalue, ja polkureittienkin osalta joku laji vääjäämättä kärsii. Tällaisissa tapauksissa luontoarvojen kompensointia voi olla hyvä ratkaisu. Hankkeen toteuttajat huolehtivat tällöin, että esimerkiksi samankaltaista tai saman pinta-alan verran arvokasta luontoa säästetään jossain muualla tahi rahoitetaan muun tahon tekemiä ennallistamistoimia, jotta kompensoidaan rakennushankkeiden myötä tuhoutuvat elinympäristöt. Tämä on paitsi suoraselkäistä ja aidosti luontoa arvostavaa toimintaa, myös tärkeä pr-näkökulma.